

Отже, пам'ятки східної периферії давнього Перемиського князівства заслуговують на подальше поглиблене вивчення.

Буковський Іван Васильович
к.і.н., доцент кафедри історії України та етнокомунікації
Національного університету „Львівська політехніка”

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКСПОНУВАННЯ ЗБРОЇ: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.

Зброя завжди була не тільки засобом ведення війни, а й культурною спадщиною любої нації, важливою складовою характеристики будь-якої епохи та її культури.

Історико-культурологічне вивчення зброї є одним із найперспективніших напрямків сучасної науки в розвинених країнах світу. Протягом останніх десятиліть значно зросла кількість зброєзнавчих досліджень та розвідок. Музеї ведуть політику збільшення кількості тимчасових виставок. Реорганізуються старі та відкриваються нові експозиції та музеї зброї, зростає число колекціонерів, зброєзнавців та любителів зброї. Зброя стає все більш значимою ланкою історичних реконструкцій, освітньо-виховних програм і туризму.

Перетворити зброю в об'єкт музейного показу з метою максимального збереження, з'ясування її історико-культурної, наукової, естетичної, освітньо-виховної цінності, активного включення в сучасну культуру дозволяє експозиційна діяльність музеїв. На шляху дослідження музейного експонування зброї головною проблемою виступає майже повна відсутність фундаментальних праць, що узагальнюють і аналізують досвід розвитку цієї сфери діяльності музеїв в цілому світі і в Україні, зокрема. Основними джерелами, що висвітлюють історію зібрань зброї являються каталоги цих зібрань, складені провідними істориками, зброєзнавцями і творцями колекцій: Арсеналу Тауера в Лондоні А. Дафті, К. Блера; Колекції Уолеса в Лондоні Дж. Манна; Музею Штіберта в Болоньї Л. Бочія; Арсеналу замку Розенборг (Данія) А. Харфа; Арсеналу в Вартбурзі (Німеччина) Х. Мюллера; Замків Швеції К. Венберга; Арсеналу Метрополітен-музею в Нью-Йорку (США) Д. Босфорда та цілого ряду інших. Ці каталоги містять живописні, графічні зображення і фотоматеріали, що дозволяють охарактеризувати експонування зброї в конкретних арсеналах і проілюструвати висновки в аналізах [13, с. 10].

Грунтовні роботи по історії музеїв зброї і питання експозиційної діяльності були написані істориками і зброєзнавцями Великобританії, Канади, Польщі, Чехії, Франції, Німеччини і США. Більшість видань практично не представлені в бібліотеках України і не перекладено на українську мову.

Історіям конкретних музеїв зброї і колекціям присвячені роботи провідних світових зброєзнавців: в США – Ф. Тайлор, Г. Стойнс, Р. Булл, П.

Крен, В. Карческі, Г. Раймер; в Великобританії – Дж. Манн, Г.Ф. Старкі, Б. Руссель, Г.Ж. Раймер, Р. Клефан, Р. Форрер; в Італії – Л. Боччіа, Г.Р. Робінсон, Р. Братті, Е. Колхо, М. Скаліні; в Німеччині – О. В. Потір, Е. Шалкшадер, Р. Ульман, К. Колтман, Ф. Россі, К. Шалк, Х. Шалкерт; в Швейцарії – Х. Шнайдер,; в Польщі – Ж. Жигульський. Дослідження цих фахівців дозволяють скласти загальну картину розвитку і стану музеїв зброї і в загальних рисах проілюструвати еволюцію музейного ставлення до зброї: від утилітарних сховищ зброї до багатофункціонального експонування.

Яскравим прикладом може слугувати робота В. Блейхама „Енциклопедія зброї”. Він визначає характер, мету і основоположні принципи зброї. Автор торкається питання формування експозицій зброї, виділяє хронологічний, хронологічно-синхрологічний і декоративний принципи розстановки експонатів, обґрунтовує необхідність визначати характер та цілі, які ми очікуємо при створенні і формуванні образу експозиції, викладає принципи експонування зброї. Зокрема В Блейхам відзначає: „Розташування зброї в колекціях повинно визначатися метою, для якої колекції призначена. Якщо вона належить державі, провінції, громаді і являється громадською, то розташування предметів повинно строго відповідати просвітницьким цілям. Тут не можна допускати делінтатизм чи зовнішню декоративність, під якою часто криється невігластво. Експозиція повинна зміцнювати історичне мислення, демонструвати розвиток зброярської справи і давати ілюстрований матеріал для політичної історії і для історії культури” [7, с. 15-17].

Не менш важливими для розуміння теми є праці С.В. Гренгсея. Вони не тільки розкривають історію колекції зброї музею Метрополітен, але і характеризують завдання і принципи організації експозиції музею, обґрунтовують місце експонатів конкретно в експозиції. Теж дуже цікавою є праця Г. Мюллера в дослідженні колекції Арсеналу Вартбурга, де він надає короткі відомості про формування обліку арсеналу, а також етапи еволюції сховища в музейну експозицію. А. Роусе у виданні, присвяченому історії Арсеналу Тауера в Лондоні, детально описує експозицію музею XVIII-XIX віків, розкриваючи принципи і фактори, що впливають на зміни вигляду експозиції. Викликає велику зацікавленість робота Р. Матужевського по висвітленню історії та еволюції експозиції Військового музею в Варшаві, де він аналізує особливості організації і проектування експозиції музею від його заснування і аж до наших днів. А Гофф детально описує етапи формування Арсеналу Розенборга, Цікавою є і праця хранителя колекції зброї Палацу великих магістрів в Ла-Валетті Г.Ф. Лейкіна про історію формування експозиції музею і підтверджує свої висновки фотографіями XIX століття [8, с. 10].

Разом з тим, наявність великої кількості праць з історії колекцій зброї не дозволяє констатувати глибоке і ретельне вивчення питання музейного експонування зброї.

В сучасному зарубіжному і вітчизняному музеєзнавстві активно розробляються дві концепції музею: а) інформаційно-комунікативна і б) інформаційно-семіотична. Роботи представників цих двох напрямків скеровані на дослідження музейної експозиції як початку музейної комунікації, аналіз природи музейної експозиції в цілому без відносно до конкретного типу музею. Детальне вивчення праць, присвячених історії і діяльності музеїв зброї, дозволяє стверджувати, що фундаментальних праць по питанню музейного експонування зброї на сьогоднішній день майже немає. При наявності ґрунтовних робіт по історії зброярського мистецтва, конкретних колекцій зброї, історіографія питання музейного експонування зброї обмежується тільки спорадичними спробами висвітлити стан справ і вузьким по спеціалізації питанням експозиційної роботи і, частіше за все, новить описовий характер.

Для того, щоб покращити ситуацію з експонуванням зброї в наших музеях, слід вирішити ряд теоретичних завдань:

- детально вивчити генезу музейного експонування зброї в історико-культурному аспекті;
- ретельно проаналізувати властивості і функції музейного експонування зброї;
- визначити концептуальні основи організації і художньо-образного оформлення музейного експонування зброї на базі українських музеїв;
- охарактеризувати сучасні тенденції і перспективи розвитку музейного експонування зброї.

В якості часткової відповіді на ці питання слід винести наступні положення:

- Музейне експонування зброї є самодостатньою, цілісною, багатофункціональною системою, що віддзеркалює культурні реалії конкретної історичної епохи, що відіграє власну роль в процесі культурного та ідеологічного життя суспільства, вивчення функцій, завдань і тенденцій розвитку якого не можливе за межами історико-культурологічного аспекту. Витоки і еволюція музейного ставлення до зброї обумовлені соціокультурними передумовами і є наслідками закономірного розвитку потреб і культури суспільства [3, с. 11].

- Зброя – це історико-культурна спадщина нації, втілення різноманітних граней політичної, художньої культури і культури суспільства загалом. Зброя – це музейний предмет, що володіє конкретним смисловим навантаженням, значною інформативною, документальною, культурною і символічною цінністю, що визначають значимість зброї для колекції, її задачі і функції в системі музейного експонування. Концентруючи в єдине ціле технічні досягнення, конструкторський замисел, художній стиль, дух і культури епохи, зброя являється ємким і багатограним символом самого народу.

- Музейне експонування зброї здійснює ціннісне ставлення до зброї як до самодостатнього феномену культури, віддзеркалюючи всю багатоманітність її наукових, освітніх, ідеологічних та рекреаційних аспектів. Іншими словами – музейне експонування зброї – це концептуально продуманий, функціонально насичений, цілісний, естетично виразний твір. Єдність художньо-образного, функціонального, конструктивно-технологічного начал: триєдиний союз мистецтва, науки і техніки, - забезпечують ефективність основної форми музейної комунікації [3, с. 12].

- Образно-художня структура, архітектурний і експозиційний простір музею знаходяться в складних функціональних стилістичних, естетичних і емоційних зв'язках. Основна задача художнього проектування – допомога розкриттю концептуального рішення експозиції, підсиленню емоційної дії і забезпеченню ефективного контакту відвідувача зі зброєю, автентичними музейними предметами. Розуміння експозиції – активний вольовий процес, цілеспрямоване сприйняття.

Протягом усієї історії формування колекцій зброї в музейні зібрання проходила планомірна розробка системи музейного експонування зброї: від утилітарного, формального, до естетичного, концептуального, художнього, інформаційно-насиченого, сюжетно-драматичного образу, візуально-вібральної діючої системи [10, с. 32].

- Музейне експонування – новаторство, створення оригінальних уявлень, що не дозволяє традиціям перетворитися у мертвий багаж, освоює нові, щойно відкриті можливості, що виходять за межі загальноприйнятого, вносить у скарбницю культурної спадщини нові цінності, збагачує культуру суспільства, бере участь у вдосконаленні світу та людських стосунків. Сьогодні музейне експонування зброї орієнтоване на динамічну, образну, смислову передачу інформації і, прямим чином, пов'язане з характером і законами сприйняття сучасним глядачем масових видів культурної комунікації. Експозиція повинна сприяти більш глибокому зануренню глядача в питання історії, мистецтва і культури, створювати певний ціннісний вектор і гуманізувати науково-освітній процес [10, с. 33].

Мотиви колекціонування зброї у різні епохи були різними: необхідність створювати потужні арсенали в цілях безпеки, магічна симантика, позначення і підтвердження соціальної ролі власника, престижу і влади, декор інтер'єру, елемент пізнання і кваліфікації, естетична насолода, тощо.

Арсенали з'явилися в зв'язку з необхідністю зберігання зброї для військових цілей. В процесі історичного розвитку вони еволюціонували від утилітарних до протомузейних зібрань, які стали відображати культуру і потреби епохи, виражати естетичні смаки свого власника, намітивши принципи експонування зброї, визначаючи норми зберігання і реставрації як культурної спадщини нації.

Візуально-предметний образ музейного експонування завжди залежав від панівних в ту чи іншу епоху основних уявлень про способи збереження історичної минувшини, рівня розвитку матеріальної культури, зв'язку проявів стилю з громадськими естетичними нормами епохи.

Згаданий процес еволюції колекцій зброї в зібрання музейного значення інтерпретував сенс і ступінь взаємозв'язку предметно-сислового ряду в експозиційному просторі музею, підпорядковуючи його художнім та науковим критеріям свого часу.

В ході генези колекції зброї стали виконувати соціально-культурні функції сучасного музею, залучили зброю в окремий візуально-концептуальний ряд і дійство. Зброя набула статус музейного предмету, що володіє документальними, інформаційними, репрезентативними і культурними властивостями. Зброя – пам'ятник матеріальної та духовної культури своєї епохи, втілення усіх граней життя суспільства, політичної культури і художнього стилю. Її інформативна, документальна і комунікативна функції дозволяють розглядати зброєзнавство як музеєзнавчу дисципліну, що знаходиться на стику різних областей наукових знань, які вивчають зброю як історико-культурне явище у всьому його різномаятті [9, с. 311].

Музеї визначально, по своїй соціальній сутності, тісно пов'язані з суспільством, зі змінами, що в ньому відбуваються, умовами змін формацій, цінностями, пріоритетами, процесом змін менталітету людини.

Колекції зброї набули громадсько-державний статус науково-історичного і культурно-просвітницького закладу, адаптувалися до дії економічних, політичних, соціальних, духовно-ідеологічних чинників. Музейне експонування зброї стало об'єктом державної політики та управління, слугуючи меті об'єднання, виховання і самопізнання суспільств, орієнтуючи особистість у світі цінностей, формуючи і розширюючи уявлення про ідеали, норми, канони через вибірковість матеріалу і оціночне до нього ставлення, діючи на людську свідомість і думки, сприяючи їх регуляції, формуючи світосприйняття і світобачення.

Виробництво зброї завжди задавало темп руху розвитку технологічних процесів і сприяло, тим самим, прогресу суспільства загалом. Зброя акумулює досягнення науки, культури і мистецтва, набуваючи особливого значення, ознаки або символу, що несе в собі закодовану інформацію і створює сильний вплив на розум і почуття людини. Зброя несе на собі відбиток соціальних, історичних і культурних значень. Щоб створити зброю як історико культурний феномен, необхідно розглядати її у розвитку і у взаємозв'язку з іншими явищами.

Експозиційна діяльність музеїв зброї знаходиться у постійному контакті з людиною, формуючи громадську свідомість, виявляючи специфіку і властивості зброї як музейного предмету, беручи участь в освітньо-виховній

роботі музею. Набуваючи на експозиції певне смислове навантаження, зброя викликає конкретні історичні, культурні, географічні, символічні і т.д. асоціації. Головна риса зброї – надзвичайна узгодженість художнього замислу і технічного виконання. Зброя володіє документальним, інформативним, культурним і символічним значенням. Вона несе у собі меморіальну, міфологічну, філософську, ідеологічну, церемоніальну, соціальну, релігійну і політичну цінність [11, с. 330].

Музейне експонування витворів зброярського мистецтва – це комплексне створення концептуально обумовленого середовища, що органічно включає в себе певне співвідношення цілого ряду компонентів: експонатів, тематики, архітектури, предметно-просторової стилістики, дидактичного матеріалу і технологічних режимів. Цей ряд об'єднується загальним концептуально-художнім замислом у цілісну предметно-просторову, виразну, багатофункціональну систему. Експонування зброї – це узагальнена, систематизована, чітко сформульована і аргументована ілюстративна розповідь про специфіку і властивості зброї як музейного предмета, історико-культурного об'єкту і зв'язках цієї матеріальної і духовної діяльності людини з історією і людьми, котрі нею користувалися, створювали, вдосконалювали і колекціонували. Художнє оформлення експозиції несе смислове навантаження, що ґрунтується на знаннях, емоційному сприйнятті і практичному досвіді [1, с. 102].

Дослідження показують, що процес еволюції музейного експонування зброї вимагає розгляду історичних, культурологічних, психологічних, художніх і науково-технічних аспектів.

Максимальна цілісність музейного експонування зброї досягається цілеспрямованою гармонізацією двох взаємовиключних функцій: відтворення подій минулого і відображення епохи створення експозиції. Взаємозв'язок двох тимчасових полюсів висвітлює і розшифровує історичний час на мові простору, форми, конструкції і властивостей зброї як музейного предмету. Перекладачем цієї мови стає дизайнер експозиції, що надає науковому, тематичному плану експозиції наочну, естетично виразну просторову форму, що добре запам'ятовується [10, с. 33].

Експозиція дає можливість суттєво змінити традиційне усвідомлення зброї як „знаряддя смерті” в бік усвідомлення її історико-культурного потенціалу, представлення як витвору декоративно-прикладного мистецтва, унікальної майстерності зброярів. В музеї сприйняття і розуміння експозиції можливе тільки при активізації дизайнером, що створив експозицію, активного вольового процесу у відвідувачів музею.

На підставі аналізу музейної практики можна констатувати, що експозиційна практика вирішує декілька важливих завдань музейної діяльності загалом:

- створення художнього образу експозиції (конструктивна художньо-образна характеристика, емоційна форма, технологія проектування);
- об'ємно-просторова організація виставкового простору (зонування, організація маршруту, освоєння експозиційного об'єму, організація простору музейного предмету);
- визначення, проектування і ефективного використання функціональних характеристик експозиції за допомогою необхідних архітектурно-художніх і технічних засобів: масштабність, співрозмірність, пропорції, принципи архітектоники і естетики;
- організація, узагальнення і систематизація властивостей і функцій музейних предметів, виявлення їх музейної цінності та історико-культурної значимості.

Сучасне музейне експонування – це підсумок спланованої, науково-обгрунтованої, багатогранної творчої роботи хранителів колекції, дизайнера, архітектора і конструктора, педагогів (в деяких випадках театральних режисерів і сценаристів), а також багатьох інших фахівців самих різноманітних галузей знань. Віртуозність виконання експозиції робить її твором мистецтва. В іншому випадку – це одноманітне, сухе розташування мертвого, беззмістовного арсеналу, викладеного на огляд у визначеному обмеженому просторі [12, с. 28].

Експозиція зброї – це джерело наукових знань, засіб укріплення історичної свідомості, популяризатор конкретного музейного досвіду, фактор естетичного впливу. Естетичне – це особливе ставлення до світу, універсальне, гармонізуюче, вільне, те, що дає духовну насолоду. Естетичне виховання покращує характер людини, виховує відчуття краси, збагачує його культуру, розвиває художній смак і оціночне ставлення до навколишнього світу, робить духовне життя людини більш насиченим.

Позитивна дія музейного експонування зброї на загальну життєдіяльність людини давно стала предметом вивчення психологів і фізіологів. Практика довела, що естетичне переживання сприяє покращенню та оптимізації хімічних і фізіологічних процесів, підвищує можливості людини, витісняє негативні емоції, пом'якшує психологічну напруженість. Крім іншого, музейне експонування зброї дозволяє здійснювати пізнавальну функцію культури, поглибити знання світової історії, усвідомити певні аспекти політики держав, культури суспільств, долучитися до культурної спадщини цих суспільств, активізувати творчі здібності особи. Експозиція розкриває особливості і традиції історії зброярського мистецтва, військової справи. Зброя як музейний предмет демонструє досягнення в області науки і техніки, прогрес людської думки. Також експонування спрямоване на формування системи цінностей, що впливає на життєве самовизначення підростаючого покоління [13, с. 10].

Історичне мислення на експозиції зливається з емоційним сприйняттям героїчних діянь предків і одночасним захопленням стариною. Експозиція

дозволяє людині освоїти соціальний досвід в особистісних і духовно-культурних формах, добуваючи з нього загальнолюдське.

Оволодіння музейною культурою і мовою музейної експозиції розвиває фантазію, дає можливість побачити багатство світу і людської діяльності, доторкнутися до видатних художніх творів. Естетичне усвідомлення дійсності здатне розвинути в людині його власні почуття, які стають більш тонкими і глибокими, вчить виокремлювати найменші нюанси почуттів і ставлення інших людей, приводить до думки, що головною цінністю являється саме життя, спонукає до творчості і наукового освоєння дійсності [5, с. 31].

Музейне експонування – це новаторство, створення оригінальних уявлень. Це сама творчість не дозволяє традиціям перетворитися на мертвий багаж, освоює нові можливості, що відкриваються і які виходять за межі загальноприйнятого, вносить в скарбницю культурної спадщини нові цінності, збагачує культуру суспільства, бере участь в процесі вдосконалення світу і людських стосунків. Експозиція задовольняє функціональний (спілкування з мистецтвом, що викликає гармонійну діяльність інтелектуальних і емоційних структур людини) і змістовий рівень потреб людини.

Функціональні, теоретичні (наукові) і практичні стосунки – це базові установки, що віддзеркалюють глибинні основи музейного експонування зброї, формуючі його мотивації і смисли. Тут функціональне характеризується бажанням реалізувати завдання музею та мету його експозиційної діяльності, отримати практичну вигоду. Теоретичне – це установка на об'єктивне пізнання властивостей зброї, її саматики, специфіки, функцій та історико-культурного значення. А практичне – це художньо-образна, архітектурно-просторова, інформативна організація, що володіє узагальнюючими функціями і віддзеркалюючи досягнення музейної практики. Кожний цей вид стосунків має функціональну направленість: зберігати, спостерігати, використовувати, аналізувати [6, с. 290].

На сьогодні завдання формування духовної культури людини, її пізнавальних потреб стає не менш важливим, ніж освітні завдання. При успішному вирішенні перших, ефективно реалізуються другі умови. Значну роль в цьому процесі відіграє музей зброї, специфіка якого втілена у його демократичності та можливості виховного впливу на всі категорії населення, незалежно від віку та освіти.

Музейна експозиція є завершеною і повноцінною лише тоді, коли всі її окремі елементи поєднані в експозиційному просторі і в часі як зовнішнім зв'язком, так і просякнуті внутрішньою єдністю смислу, коли наука, техніка і мистецтво долучені до своєї єдності не механічним, а усвідомленим функціональним інформативним зв'язком. Колекціонування зброї – це захоплення, яке буде існувати віками, незалежно від зміни державних кордонів, політичних катаклізмів і культурних метаморфоз.

Сьогодні очевидно, що завдання державних чинників – надання музеям і приватним колекціонерам необхідної посильної допомоги, бо зброя, як культурна цінність – це надбання світової історії і прийдешніх поколінь [4, с. 174].

Збільшення обсягу глядацької інформації, комп'ютерні технології сильно вплинули на сприйняття людини XXI століття. Сучасна соціокультурна ситуація спонукає музеї до пошуку особливої своєрідності, створенню нових концепцій музейного експонування зброї, необхідності генерувати нові знання та ідеї. Важливим стає не одностороннє трактування, а різноманітність інтерпретації музейної інформації. Зростає роль науково-художнього проектування експозиційного дизайну. Міняються принципи та завдання музейного експонування зброї. Створюється надзвичайно складний синтетичний жанр концептуально-художньої творчості в галузі середовищного дизайну, обумовлений профільними науковими і культурологічними параметрами.

З інституту, що фіксує досягнутий рівень громадської свідомості, музей зброї перетворюється у явище культури, яке надає цьому рівню поступальну динаміку. Сучасні музеї зброї повинні стати не лише місцем естетичної насолоди красою форм, вишуканістю художнього оформлення, історичної значимості зброї, але й культурним, освітницьким центром, діяльність якого спрямована на задоволення освітніх та творчих інтересів особистості, пов'язаних з освоєнням і пізнанням культурної спадщини минулого та нинішнього.

Список використаної літератури:

1. Ананьїн В.О. Словник-довідник воєнних понять та категорій / В.О. Ананьїн. – К.: Суспільні науки, 2001. – 129 с.
2. Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є.А. Антонович та інші. – Львів: „Світ”, 1992.
3. Акулич Е.М. Музей як соціокультурне явище / Е.М. Акулич // Социс, 2004. – № 10. – С. 10-13.
4. Аксенова М. Ножи мира. Самые красивые и знаменитые / М. Аксенова. – М.: Мир энциклопедий Аванта-Астрель, 2007. – 182 стр.
5. Бережинський В.Г. Методологія військово-історичного дослідження / В.Г. Бережинський. – К.: Науково-дослідний центр гуманітарних проблем ЗСУ, 2001. – 33 с.
6. Бережинський В.Г. Зброя Київської Русі / В.Г. Бережинський. – К.: Інститут Археології, 2000. – 296 с.
7. Блейхам В. Энциклопедия оружия / В. Блейхам. – Санкт-Петербург: Оркестр, 1995. – 574 стр.
8. Будко А. Про ставлення музеїв до дійсності / А. Будко // The world of museum, 2007. – № 8 (240). – С. 10-16.

9. Банкути И. Венгерский национальный музей / И. Банкути. – Будапешт: Изд-во „Корвина”, 1978. – 350 стр.
10. Гнедовский М. Проектирование экспозиций / М. Гнедовский // Советский музей, 1988. - № 1. – Стр. 32-34.
11. Романчук О. Ідентифікація музейних предметів технічними засобами / О. Романчук // Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. – Дніпропетровськ: Наука, 1993. – 349 с.
12. Шнеерсон Н.А. Музейная экспозиция или театральная постановка? / Н.А. Шнеерсон // Советский музей, 1982. - № 4. – Стр. 27-32.
13. Эфрос А.М. Экспозиция / А.М. Эфрос // Музей. Художественные собрания, 1987. - № 7. – Стр. 9-11.

Конюхов Сергій Вадимович
аспірант кафедри історії України та етнокомунікації,
Національного університету «Львівська політехніка»

ЖОВКІВЩИНА ЯК МІСЦЕ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВІЗВОЛЬНОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Для того, щоб досягнути діяльності ООН у роки Другої світової війни на Жовківщині, необхідно з'ясувати що вплинуло на активізацію національно-визвольного протистояння саме тут: чи дії українських націоналістів були спричинені тільки політичною ситуацією, яка склалася на той час, чи були й інші чинники, які сприяли зростанню кількісного складу ООН й спонукали її членів до рішучих виступів проти окупантів. Зауважимо, що деякі села на Жовківщині й після війни радянська влада вважала абсолютно пробандерівськими. Не секрет, що до таких належали Мокротин, Крехів, Зашків та інші. Наше завдання полягатиме в тому, щоб з'ясувати, чому саме на Жовківщині національні ідеї в роки Другої світової війни переважили все й звідки бере свої витоки феномен націоналізму на Жовківщині.

Історик І. Патриляк цитує дослідника націоналізму Бенедикта Андерсона: «Великі війни цього сторіччя виняткові не стільки тому, що вони дозволили людям убивати в безпрецедентних масштабах, скільки колосальним числом тих, хто з переконання жертвував своїм життям. Чи не очевидно, що кількість убитих... значно переважає кількість тих, хто убивав? Ідея найвищої пожертви, якої вимагає доля, існує лише в парі з ідеєю очищення. Вмираючи за свою країну, якої здебільшого не обирають, людина набирає моральної величі» [1, с. 502].

Ці слова стосуються й борців за національну ідею в роки Другої світової війни на Жовківщині. Для того, щоб зрозуміти, що керувало свідомістю жовківських націоналістів та кликало їх до боротьби, щоб збагнути, чому молодь вступала в ряди повстанців, хоч шансів на перемогу тоді не було, щоб пояснити, чому жовківська земля була такою дорогою її мешканцям, які